

PATVIRTINTA

Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos
direktorius

2019 m. geg cl er 20 d. įsakymu Nr. V-141

**VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJOS
SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT
ARCHYVINIU DOKUMENTU TVARKYMO DARBUS
NR. 11**

1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 ! Ir enginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbtį su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikytis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
Aštrūs darbo įrankiai	Įsiprovimai, įsidūrimai. Apsikrėtimas per kraują infekcinėmis ligomis.	Naudojant aštrius daiktus būti atsargiam.
Nepakankamas darbo vietas apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšviestumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
Dulkės (padidėjės dulkėtumas dirbant su senomis dokumentų bylomis)	Gali erzinti kvėpavimo takus, sukelti alergiją. Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratoriu.
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemonės. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
  Darbo vietas, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais, paslydimas, pargriuvimas	Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Palaikyti tvarką darbo vietoje, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Darbo vieteje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos. Dėvēti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Esant slidžioms grindims, nedelsiant jas išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą.
 Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Traumas gali sukelti netvarkingai sukrautos bylos, bylų kritimas iš aukščio. Daiktus, įrankius, priemones, bylas darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovonio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovonio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese ar naudoti kėlimo transportavimo įrenginius.

2. Darbuotojas, atliekantis archyvinių dokumentų tvarkymo darbus, privalo naudotis Progimnazijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 2.1. apsauginiais darbo drabužiais;
- 2.2. rankoms ir plaštakoms apsaugoti.

3. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

4. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

5. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbtii kitiems. Neatitraukti dėmesio nuo darbo.

6. Darbuotojas prieš pradedant dirbtii turi įsitikinti naudojamų įrankių (žirklių, adatų, susegiklių ir kt.) tvarkingumu.

7. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje. Netyčia ką nors paliejus ant grindų, nedelsiant išvalyti. Slidus grindinys - pavojus paslysti, griūti, susižeisti.

8. Tvarkingai susidėti ruošinius, reikalingas priemones, įrankius, įrenginius. Priėjimo prie darbo stalo takai turi būti laisvi. Neužkrauti bylomis darbo stalų, grindų, vaikščiojimui skirtų takų.

9. Darbo stalo paviršius turi būti 80 cm aukščiau grindų paviršiaus. Ant darbo stalo neturi būti pašaliniai daiktai, kurie trukdytų dirbtii.

10. Atliekant dokumentų rūšiavimo, lankstymo darbus saugoti rankas, stengtis neišipjauti į popieriaus kraštą.

11. Rišant rankomis, reikia segimo įrenginį pastatyti ant lygaus pagrindo, stabliai, kad nejudėtų.

12. Dirbant dokumentų segimo įrenginiais nekišti rankų į darbinę zoną, viena ranga lenkiant svirtį, valdymo rankeną – kitą ranką laikyti saugiu atstumu.

13. Naudojant rankinį pjovimo peilį, pjauti nuo savęs, kad išvengti susižalojimo.

14. Siuvant, dokumentą laikyti taip kad pirštai nepatektų po adata.

15. Adatas, žirkles ir kitus įrankius reikia laikyti tam skirtose vietose. Sulūžusias,

adatas draudžiamas mesti ant grindų, jas reikia rinkti ir dėti į tam skirtą dėžutę.

16. **!** Nemosikuoti ir į kitus asmenis nelaikyti nukreipus įrankių (žirklių, peiliukų ir kt.), jų aštrių dalių.

17. **!** Nevaikščioti su žirklėmis rankose, nelaikyti įrankių drabužių kišenėse.

18. **!** Laikyti, nešti žirkles, peilių ir pan., smaigalių nukreipus žemyn. Nenešti rankoje kartu su žirklėmis, peilių kitų daiktų, dėžių, taros ir pan.

19. Vieta, kur kroviniai (seguvai, dėžės su dokumentais ir t.t.) kraunami rankomis, turi būti parinkta ir tinkamai įrengta atsižvelgiant į darbo aplinkos charakteristikas ir su ja susijusius veiksnius.

20. Iš krovinių transportavimo rankomis ruožų turi būti pašalinti trukdantys daiktai. Jei tokios galimybės nėra, turi būti įrengiami saugūs apėjimai ar keliai. Šiuose ruožuose neturi kilti pavojuς paslysti, kristi, užkliuti, atsitrenkti ir pan. Ruožai turi būti gerai apšvieti, o jų pagrindas stabilus, jie turi būti pakankamai platūs ir aukšti, kad būtų galima pernešti krovinius visiškai išsitiesus.

21. Kai kroviniai pernešami rankomis ir kraunami į krūvas ar rietuves, krovimo darbai neturi kelti pavojaus saugai ir sveikatai. Kroviniai neturi slysti ir kristi, o rietuvės iširti ar pajudėti.

22. Sutvarkytos bylos dedamos į dėžutes ar tvarkingai kraunamos ant žemės, į stelažus, lentynas (1 pav.).

1 pav. Dokumentų archyvavimas

23. Sandėliuojant krovinius (bylas) į stelažus, sunkesnius dėti apatinėse lentynose.

24. Bylas iš lentynų imti atsargiai, kad ištraukus keliais bylas kitos nekristų iš lentynų ir nesužalotų.

25. Neperkrauti lentynų bylomis, stebeti, kad jos nebūtų išlinkusios.

26. Norint pasiekti aukščiau esančius darbinius paviršius, draudžiamas lipti ant stalų, suolų ar kitų atsitiktinių paaukštinimo priemonių.

27. Norint paimti bylas, sudėtas viršutinėse lentynose, reikia naudotis tvarkingomis, išbandytomis kopėčiomis. Būtina naudoti tik inventorines pagalbines lipimo priemones (kopėčias, pakopas). Draudžiamas nuo paaukštinimo priemonių šokti.

28. Kopėčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik tada, jei kitų saugesnių įrenginių naudojimas yra netikslingas dėl mažos rizikos ir trumpos jų naudojimo trukmės arba dėl kitų darbo vietas ypatumų, kurių pakeisti darbdavys negali.

29. Lipynes, kopėčias atremti tik sauguose atramos taškuose. Palikti mažiausiai 1 m iškilusį lipynių ilginį virš plokštumos, į kurią bus lipama.

30. Kopėčios turi būti naudojamos taip, kad darbuotojai visada galėtų patikimai stovėti

ant jų ir laikytis.

31. Kai lipant kopėčiomis rankoje nešamas krovinys, jo svoris ir konfigūracija neturi trukdyti saugiai lipti ir laikytis.

32. Atremiamąsias kopėčias, lipynes apsaugoti nuo paslydimo, virtimo, šliaužimo ir įgrimzdimo (padidinti atstumą tarp apatinį atramų), pritaikant kojas pagrindui, ant kurio bus statomos, užkabinimo įtaisais, pritvirtinant lipynių viršų.

33. Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš paaukštinimo, ant kurio reikia užlipti, jeigu daugiau nėra už ko tvirtai laikytis.

34. Daugiadetales (sekcijines) sudedamąsias arba ištraukiamąsias kopėčias, atskiros jų dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita ir fiksuotos.

35. Skečiamąsias kopėčias, lipynes pastatyti stabiliai, apsaugoti nuo įgrimzdimo, ir virtimo.

36. Skečiamosios kopėčios turi turėti tvirtai pritvirtintus skėtimo apsaugus, kad pačios neišsiskėstų (2 pav.), ir būtų aprūpintos neslystančiais antgaliais. Nenaudoti skečiamujų kopėcių kaip atremiamujų.

2 pav. Skečiamos kopėčios

37. Lipti kopėčiomis, lipynėmis galima į tokį aukštį, kad paskutinė viršutinė pakopa būtų ne žemiau kaip krūtinės lygyje. Tik lipynėse su laikymosi apsauga (3 pav.) leidžiama užlipti ant viršutinės pakopos.

3 pav. Lipynės su laikymosi apsauga

38. Jei dirbama stovint ant kopėcių, jas reikia statyti taip, kad nuo kopėcių nereikėtų siekti didesniu atstumu nei per ištiesos rankos ilgi.

39. Draudžiama siekti pasilenkiant į šoną. Jei reikia pasiekti toliau, nei pasiekiamas ištiesus ranką, reikia perstatyti kopėčias. Draudžiama nuo skečiamujų kopėcių lipti į kitas darbo vietas ir praėjimus.

40. Nenaudoti sugadintas kopėčias, pvz., medines kopėčias įlūžusiais ilginiais ir

skersiniai, deformuotas arba įtrūkusias metalines kopėčias.

41. Kopėčias, statomas priešais duris, turi prilaikyti kitas darbuotojas. Jei tai atlikti nėra galimybės, duris reikia užrakinti.

42. Dokumentus tvarkingai laikyti, neužkraunant darbo vietas, kad nekristų, netrukdytų dirbtį. Susidariusias atliekas pamainos pabaigoje pašalinti i tam skirtą vietą.

43. Draudžiama:

43.1. lipti ant kopėčių dviem darbuotojams;

43.2. stovėti ar vaikščioti po kopėciomis, jei ant jų užlipęs kitas darbuotojas;

43.3. kelti sunkias bylas stovint ant kopėčių, sukiotis, lankstytis ant kopėčių, nes galima prarasti pusiausvyrą ir nukristi.

44. Lūžus arba darbo metu neleistinai įtrūkus kuriai nors kopėčių konstrukcijos daliai, darbus reikia nedelsiant nutraukti ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.

45. Šiuksles, atliekas krauti i specialiai tam skirtą vietą (tarą), nepalikti jų praėjimuose, kampuose ir neapšviestose vietose.

46. Draudžiama šiuksles šiukslinėse ir polietileniniuose maišuose spausti rankomis, kojomis ar kita kūno dalimi, nes yra pavojus susižeisti aštoriais, smailiais šiukslių maišuose esančiais daiktais. Draudžiama šiukslių maišus nešti glėbyje ar ant pečių.

47. Darbuotojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui i darbą arba iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.